Emerita professori Tuula Linna

8.4.2026

Lakivaliokunnalle

Täydentävä lausunto esityksestä **HE 26/2026 vp**

Kiitän tilaisuudesta saada täydentää lausuntoani 7.4.2026

**1. Kiinteän omaisuuden ym. myynti**

Ehdotuksesta saadussa lausuntopalautteessa on kiinnitetty huomiota siihen, että sellaisen menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa, joka koskee ehdotetussa SakkoTPL 38 a.2 §:ssä tarkoitettua omaisuutta, tulisi noudattaa ulosottokaaren säännöksiä.

Jatkovalmistelussa kuitenkin on katsottu, että koska menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa on kyse ensi sijassa valtiolle tuomitun esineen ottamisesta valtion haltuun ja myynnistä tai hävittämisestä, ulosottokaaren säännösten soveltaminen kokonaisuudessaan ei ole tarkoituksenmukaista. – Pidän perustelua huonona, koska kyse ei ole valtion vaan vakuusoikeuden haltijan oikeuksien toteuttamisesta myynnissä.

Ehdotetun SakkoTPL 38 a.3 §:n mukaan puheen olevan omaisuuden menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan SakkoTPL 39–43, 43 a–43 d, 44, 45 ja 45 a–45 c §:ää. Ulosottolaitoksen täytäntöön panemissa asioissa sovelletaan lisäksi ulosottokaaren säännöksiä.

Pidän selkeämpänä sitä, että ulosottoviranomainen noudattaa täytäntöönpanossa soveltuvin osin ulosottokaarta. Sieltä löytyy kaikki tarvittava, kuten myyntimuodot, täytäntöönpanon viivytyksetön täytäntöönpano jne. Jos säädettäisiin, että täytäntöönpanossa noudatetaan soveltuvin osin ulosottokaarta, se ei tarkoittaisi ulosottokaaren säännösten soveltamista ”kokonaisuudessaan” – vaan ainoastaan ”soveltuvin osin”.

Jos myynnissä on esimerkiksi kiinnitetty kiinteistö, noudatetaanko silloin ehdotettua SakkoTPL 45 §:ää, jossa ei säädetä mitään ehtoja esimerkiksi kiinteistön myynnille toimeksiannolla, vai UK 5:76 ja 5:77:ää, joissa oikeuksien haltijoiden suoja on otettu myyntitavassa huomioon? Seuraa huomattavaa epäselvyyttä, jos erilaisia myyntisäännöksiä sovelletaan ehdotetulla tavalla rinnakkain ilman, että perusteluissa on selvennetty säännösten suhdetta toisiinsa.

On turha ”rasittaa” ulosottoviranomaisia sillä, että aina silloin, kun kyseessä on menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon kuuluva myynti, siinä pitäisi toimia jotenkin normaalista poikkeavalla tavalla. Olisi myös vakuusoikeuden haltijan kannalta erikoista, jos hänen asemansa olisi erilainen sen mukaan, myykö ulosottomies vakuusomaisuutta ulosmitattuna omaisuutena vai valtiolle menetetyksi tuomittuna omaisuutena. Vakuusoikeuden asema tulee turvata myynnissä samalla tavalla.

**2. Keinotekoisen varallisuusjärjestelyn sivuuttaminen**

Esityksessä todetaan, että ehdotettu SakkoTPL 45 a.3 § vastaa UK 4:14:n sääntelyä keinotekoisesta järjestelystä. Tämä ei aivan pidä paikkaansa, koska ehdotetussa säännöksessä ei huomioida UK 4:14.2:n mukaista oikeusturvasäännöstä, josta seuraisi, että pantti- tai muu vakuusoikeus ei raukea, jos järjestelyssä mukana oleva vakuusoikeuden haltija saattaa todennäköiseksi, että ulosmittaus loukkaa hänen todellista oikeuttaan. Ulosottomiehen olisi lisäksi sopivalla tavalla kuultava velallista ja kyseistä pantinhaltijaa ennen kuin sivuuttaa vakuusjärjestelyn keinotekoisena.

UK 4:14 perustuu sille lähtökohdalle, että keinotekoisuudesta ei ole ”täyttä näyttöä” vaan keinotekoisuuden tunnusmerkit ”havaitaan” (vrt. selvitetään). Tällöin sivulliselle on varattava vastaavasti tilaisuus osoittaa, että järjestely ei ole keinotekoinen vaan todellinen. Jos pitäydyttäisiin viittaamaan UK 4:14:ään, voitaisiin myös hyödyntää mainittua pykälää koskevaa laajaa oikeuskäytäntöä.

Pitäisin kaikkein selkeimpänä sitä, että ulosottomies noudattaa omassa täytäntöönpanossaan mainittua UK 4:14:ää soveltuvin osin. Jos taas kyseessä olisi muu täytäntöönpanosta huolehtiva viranomainen, sen olisi perusteltua siirtää myynti ulosottomiehelle, jos käsillä on UK 4:14:ssä tarkoitettu tilanne. Ulosottomies on tottunut arvioimaan erilaisten varallisuusjärjestelyjen keinotekoisuutta. Ulosottomiehen päätöksestä on mahdollista tehdä ulosottovalitus tai nostaa täytäntöönpanoriitakanne.